

Upphandlingstexter för specifika byggprodukter med mogna marknadslösningar för återbruk

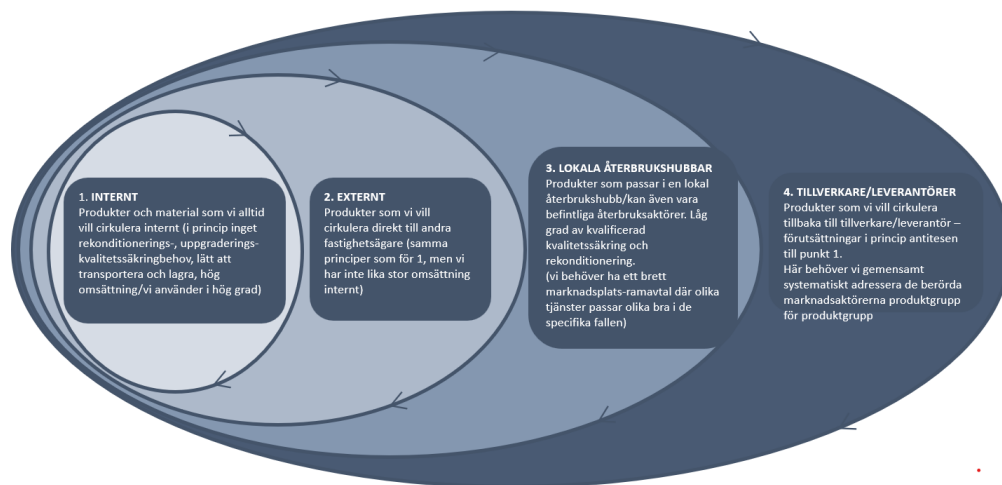
December 2025

Syftet med att ställa krav på specifika produkter är att stimulera de marknadslösningar som finns idag för ett kvalitetssäkrat och effektivt återbruk med garanti. Upphandlingstexterna omfattar både återtag samt inköp av återbrukade produkter. Utöver det behöver beställaren ställa allmänna krav på minskad klimatpåverkan och återbruk för att fortsatt främja cirkulära lösningar på bredden. Dessa texter omfattar inte heller krav vid installation som möjliggöra framtida återbruk.

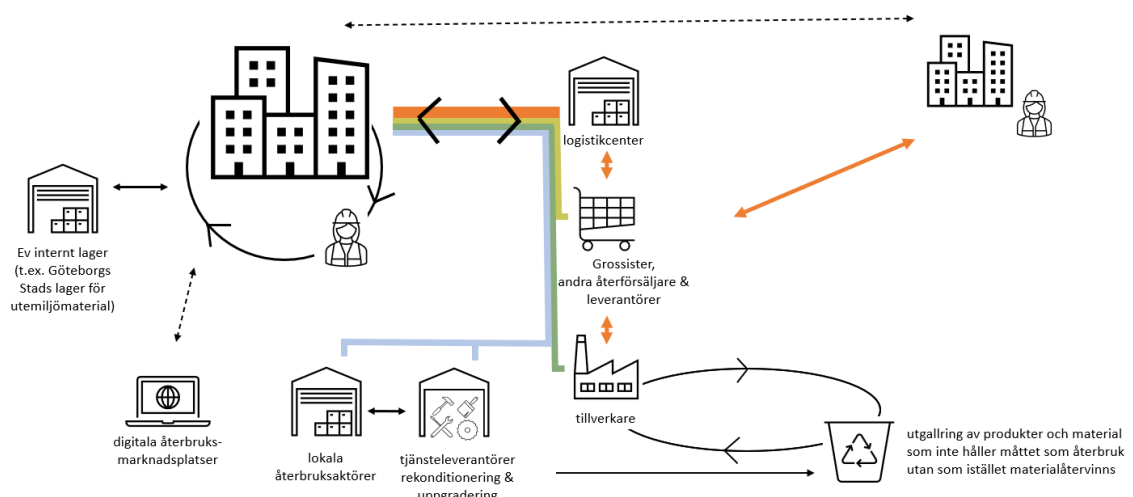
De specificerade produkterna är sprungna ur det arbete som Handslaget för cirkulärt byggande i Göteborg gjort tillsammans med Rise (se vidare [här](#)) och tanken är att arbeta fokuserat med övriga produktgrupper så att även dessa successivt adderas till kravställan, liksom andra lösningar som marknaden utvecklar. På sikt är inte tanken att den här typen av detaljerade och specifika krav ska krävas, men vi bedömer att det krävs idag för att främja effektiva marknadslösningar när återbruksfrågan fortfarande är omogen. Förhoppningen är även att inspirera fler aktörer att ta fram liknande lösningar för fler produkttyper, då de ser att det finns en konkret efterfrågan.

Texterna används i upphandling av entreprenader, och framför allt lämpade för totalentreprenader. I en utförandeentreprenad behöver inventering göras innan upphandlingen och texterna anpassas till detta. Syftet är att entreprenören ska hitta effektiva former att hantera kravet samt skapa nya affärssamarbeten med de marknadsaktörer som erbjuder dessa återbrukslösningar.

Fokus med dessa upphandlingstexter är huvudsakligen att stimulera flöde 4 (se bild nedan), men delvis kommer det även kunna hanteras i flöde 3, där det idag finns etablerade aktörer, inte minst i Göteborg. Den strategiska utgångspunkten är de enhetliga flöden som beskrivs nedan, en målbild som Handslaget tog fram 2024. **Då frågan är under ständig utveckling så vill vi gärna ha återkoppling, synpunkter och förslag på förändringar som ni gör i texterna (kontakt: nina.stalheim@framtiden.se).**

Målbild: enhetliga kanaler och villkor oavsett återbrukat eller nyproducerat material

Upphandlingstexter

(anpassas utifrån projektets och upphandlande organisationens behov)

Allmän text till AMA AF 21 vid rivning/demontering

AFA.4 Begreppsförklaringar

Med ändring av AB 04/ABT 06, avsnittet "Begrepps-bestämningar och anmärkningar", läggs följande begrepp till:

Demontering: Nedmontering av byggnadsdel, material, vara, installation och likande som Entreprenören ska lämna för återbruk på den plats eller till den aktör som Beställaren anger.

Materialinventering: Inventering av material och produkter som berörs av bygg- och rivningsarbeten för att fastställa korrekt hantering efter demontering eller rivning.

AFC/AFD.15 Varor / AFC.2231 Beställarens miljökrav / AFG.82 Renhållning¹

För att styra mot god resurshushållning och minskad klimatpåverkan i allmänhet och stimulera uppskalning av professionella och effektiva marknadslösningar för återbruk i synnerhet, ska mogna marknadslösningar användas. Därför ska följande produkter/material, som efter bedömning och eventuell materialberoende testning värderas som möjliga att återbrukas, som standard lämnas till aktör som rekonditionerar, kvalitetssäkrar och därefter tillhandahåller dem på nytt till försäljning:

- **Fasadtegel** (exempel på aktör*: Bruksspecialisten)
- **Textilmattor (plattor)** (exempel på aktör*: Ogeborg, ReCarpet, ReBygg, Tarkett, Återbruksbyrån)
- **Akustikundertag:** (exempel på aktör*: Ecophon, ReBygg, Återbruksbyrån)
- **Ventilationskanaler:** (exempel på aktör*: Lindab (raka kanaler), ReBygg, Återbruksbyrån)
- **WC-stolar:** (exempel på aktör*: Holgers stugmaterial som är återtagsaktör för WC-stolar av märket Gustavsberg, ReBygg, Återbruksbyrån)

*Exempel på aktör anges då återbrukslösningar är mindre kända hos marknadsaktörerna i dagsläget, för att förenkla för den entreprenör som ska hantera kravet. Exemplet innebär dock inte att detta exkluderar andra aktörer som entreprenören känner till och som kan uppfylla kravet.

För att bedöma om produkten/materialet kan återbrukas ska aktuell mottagande aktör kontaktas för avstämning av korrekt testmetodik senast inför den materialinventering som krävs för rivningslov (PBL 10 kap, 6§) eller i motsvarande skede om rivningslov inte krävs.

Mottagande aktörs bedömnings- och hanteringsanvisningar ska följas för att säkerställa att materialet kan återbrukas.

Beställaren ska godkänna den dokumenterade bedömningen av möjlig mängd återbruk innan vidare hantering.

¹ Här är AMA AF ännu inte anpassat hantering av demonterat återbruk som vara ut från fastigheten. Därför kan alla dessa tre koder vara aktuella, men rekommendationen är att AFG.82 undviks då det lagstiftningsmässigt är viktigt att produkten hanteras som vara och inte som avfall.

Allmän text till AMA AF 21 vid installation

AFC/AFD.151 Varor från leverantören

För att styra mot god resurshushållning och minskad klimatpåverkan i allmänhet och stimulera uppskalning av professionella och effektiva marknadslösningar för återbruk i synnerhet, ska mogna marknadslösningar användas. Därför ska alltid i första hand återbrukad vara väljas för följande produkter/material:

- **Fasadtegel** (exempel på leverantör*: Bruksspecialisten)
- **Textilmattor (plattor)** (exempel på leverantör*: Ogeborg, ReCarpet, Tarkett, ReBygg, Återbruksbyrån)
- **Akustikundertag**: (exempel på leverantör*: Ecophon, ReBygg, Återbruksbyrån)
- **Ventilationskanaler, raka**: (exempel på leverantör*: Lindab (raka kanaler), ReBygg, Återbruksbyrån)
- **WC-stolar** : (exempel på leverantör*: Holgers stugmaterial, ReBygg, Återbruksbyrån)

*Exempel på leverantörer anges då återbruksaktörer är mindre kända hos marknadsaktörerna i dagsläget, för att förenkla för den entreprenör som ska hantera kravet. Exemplet innebär dock inte att detta exkluderar andra leverantörer som entreprenören känner till och som kan uppfylla kravet.

Återbrukad vara ska väljas även om den endast kan tillhandahållas för del av efterfrågad volym, och vid behov kompletteras med ny tillverkad klimatförbättrad produkt. Om inte hela volymen kan tillhandahållas med återbrukad vara ska förfrågan och svar om tillgänglig volym dokumenteras och komplettering med ny produkt godkännas av Beställaren. Nya komponenter ska vara fullt kompatibla med återbrukade delar.

Textförslag till AMA AF 21 om ersättning

ALT 1

AFC.61/AFD.61 Ersättning

Den initiala uppskattade volymen som kan återbrukas framgår av xxx [*detta kan t.ex. anges i en prisbilaga eller i en teknisk beskrivning*]. Intäkt eller kostnad för återbrukshantering av denna volym regleras inte separat utan ska ingå i anbudssumman.

AFC.612/AFD.612 Ersättning för reglerbara mängder

Tillkommande eller avgående volymer regleras på löpande räkning. Å-pris för avgående eller tillkommande volymer ska anges i *Prisbilagan*. I detta pris ska ingå alla kostnader enligt ABT 06, kap. 6 § 9, punkt. 1--7 (material och varor, arbetsledning, arbetare, hjälpmedel, underentreprenörer, försäkringar, möten, eventuell besiktning med mera), 8a (entreprenörarvode).

Materialinventering ersätts på löpande räkning. Timpris anges i anbudet.

ALT 2

AFC.61/AFD.61 Ersättning

AFC.612/AFD.612 Ersättning för reglerbara mängder

Materialinventering ersätts på löpande räkning. Timpris anges i anbudet.

Hantering av material som återtas ersätts på löpande räkning.

Rekommenderad kompletterande text för fasadtegel

För högre grad av kvalitetssäkring och garanti bör nedanstående krav ställas. Dock behöver beaktas att det idag bara finns en leverantör på marknaden som kan leverera i enlighet med kravet.

Vid demontering/rivning

AFC/AFD.15 Varor

Dessutom gäller följande produktspecifika krav:

Fasadtegel

Mottagande aktör ska i sin kvalitetssäkrings- och försäljningsprocess ha system för CE-märkning, utställande av producentansvarsförsäkring samt frostskyddsgaranti i enlighet med AB/ABM07.

Vid installation

AFC/AFD.151 Varor

Dessutom gäller följande produkt/materialspecifika krav:

Fasadtegel

Leverantören av fasadtegel ska tillhandhålla CE-märkning, producentansvarsförsäkring samt frostskyddsgaranti i enlighet med AB/ABM07.

Rekommenderad kompletterande text för raka ventilationskanaler

För högre grad av kvalitetssäkring och garanti bör nedanstående krav ställas. Dock behöver beaktas att det idag bara finns en leverantör på marknaden som kan leverera i enlighet med kravet.

Vid demontering/rivning

AFC/AFD.15 Varor

Dessutom gäller följande produktspecifika krav:

Ventilationskanaler (raka)

Mottagande aktör ska i sin kvalitetssäkrings- och försäljningsprocess ha system för dokumenterad funktionskontroll av ventilationskanaler, inklusive täthetsprovning, rengöring och visuell besiktning. Ventilationskanaler som återbrukas ska uppfylla SS-EN 1506 och SS-EN 12237 och klara täthetsklass C, samt lämna materialgaranti i nivå med krav enligt AB/ABM 07.

Vid installation

AFC/AFD.151 Varor

Dessutom gäller följande produkt/materialspecifika krav:

Ventilationskanaler (raka)

Leverantören av återbrukade ventilationskanaler ska tillhandahålla dokumentation som visar att kanalerna har genomgått funktionskontroll, inklusive täthetsprovning, rengöring och visuell besiktning. Ventilationskanaler som återbrukas ska uppfylla SS-EN 1506 och SS-EN 12237 samt klara täthetsklass C. Leverantören ska dessutom lämna materialgaranti i nivå med krav enligt AB/ABM 07.

Bilaga

Medskick från leverantörer av de aktuella produkterna

Akustikundertak - text från Ecophon

DEMONTERING

Akustiktak i fint skick ska demonteras varsamt och återbrukas genom SoundCircularity Reuse. Installationsskivor och passbitar som ej kan återbrukas ska återvinnas med SoundCircularity Recycling.

INSTALLATION

Akustiktak ska vara återbrukade, kant A eller E. Monteras enligt Ecophons montageanvisning. Komplettering när ej återbrukade akustiktak finns tillgängligt ska vara CarbonLow för lägsta miljöpåverkan. Installationspill ska återvinnas med SoundCircularity Recycling.

Ventilationskanaler - text från Lindab

VID ÅTERTAG

För att kanalerna ska godkännas gäller följande kriterier:

- Längd: minst 160 cm
- Dimension: minst $\varnothing 125$ mm
- Installationsår: 2006 eller senare
- Materialskick: får inte vara rostangripna, deformerade eller på annat sätt skadade
- Miljö: kanaler från vissa miljöer tas inte emot, t.ex. imkanaler, badhus, sjukhus och kemisk industri
- Hälsoaspekter: inga spår av asbest eller andra farliga ämnen får förekomma

Dessa krav har sin grund i gällande produktlagstiftning. Lindab hanterar endast produkter som fortsatt uppfyller kriterierna för att betraktas som produkter enligt avfallsdirektivets definitioner. För att ett återbrukssystem ska ligga inom produktområdet och inte omfattas av avfallslagstiftningen, krävs att:

- De mottagna komponenterna bedöms som fortsatt produkter med bevarat bruksvärde och teknisk funktion.
- Hanteringen sker under kontrollerade former, med tydliga urvalskriterier, spårbarhet och kvalitetssäkring.

VID INSTALLATION

AMA-kod: QLB.1 – Metallkanaler med cirkulärt tvärsnitt Objekt: Återmontering i nybyggnation eller renovering av ventilationssystem i befintlig byggnad

Kravtext:

Ventilationskanalsystemet ska i första hand utgöras av återbrukade cirkulära spiralfalsade kanaler enligt Lindabs återbrukskoncept eller likvärdig lösning. Kanalerna ska vara kvalitetssäkrade genom okulär kontroll, mätning av toleranser enligt SS-EN 1506 samt verifierad täthetsklass enligt SS-EN 12237. Nya komponenter får användas där återbruk inte är möjligt.

Nya komponenter ska i första hand vara tillverkade av CO₂-reducerad stålplåt med minst 75 % återvunnet skrotinnehåll, varmförzinkad enligt Z275 eller i stålplåt framtagen med fossilfri teknik.

Systemkrav – återbruk:

Återbrukade kanaler ska uppfylla följande krav:

- Täthet: Kanaler ska uppfylla Täthetsklass C. Verifierat genom provning enligt SS-EN 12237
- Skick: Kanalerna ska vara fria från skador, deformationer och rostangrepp som kan påverka livslängd, täthet, passform och funktion
- Material och innehåll: Återbrukade kanaler ska vara fria från asbest och fri från ytbehandlingar eller beläggningar som innehåller sexvärt krom (Cr⁶⁺), i enlighet med gällande kemikalielagstiftning (REACH) och Arbetsmiljöverkets föreskrifter.
- Mätnoggrannhet: Kanalerna ska uppfylla toleranser enligt SS-EN 1506
- Ytskydd: Produkterna ska vara korrosionsskyddade genom varmförzinkning eller motsvarande ytbehandling. För varmförzinkade kanaler ska beläggningen uppfylla SS-EN 10346, med minst beläggningsklass Z275 (nominell massa 275 g/m², minsta total zinktjocklek 15 μ m vid provning). För lackade eller målade kanaler ska ytbehandlingen ge minst motsvarande korrosionsskydd som Z275, motsvarande korrosivitetsklass C2 enligt SS-EN 12944-2.
- Användningsrekommendation: Återbrukade kanaler med zinkbeläggning motsvarande Z275 bedöms vara lämpliga för miljöer upp till korrosivitetsklass C2. Återbrukade kanaler bör i första hand användas i frånluftssystem.

Textilmattor - text från ReCarpet

DEMONTERING

Befintliga textilplattor i lokalen skall demonteras för återbruk av ReCarpet. Systematisk demontering genomförs med återbruk som prioritet. Kontakta ReCarpet för att boka inventering. Demontering skall ske innan övrig rivning. Gör plats i tidsplan efter kontakt och beställning med ReCarpet.

Övriga löslagda golv som potentiellt kan återbrukas tas i beaktning för projektet och beslut tas med projektledning om återbruk av dessa material ska ske eller icke.

Om lokalen skall vara stomren - ReCarpet demonterar för återbruk och river för återvinning.

MATERIAL FÖR FÖRESKRIFT FÖR ATT SÄKRA UPP ÅTERBRUKAT MATERIAL GENOM RECARPET

(Ny produkt som bas) ReCarpet Milliken - Produktnamn, färg, strl etc - Ink TractionBack färdiglimmad textilplatta som främjar kommande återbruk samt säkrar möjlighet att byta till återbruk.

Option återbrukad textilplatta ur ReCarpets lager likv med föreskriven textilplatta. Godkänns av projektets arkitekt samt projektledare innan beställning.

Vid godkännande av återbrukad produkt tas föreskriven basplatta bort i de berörda ytorna.